

Det nasjonale publiseringsutvalget

Referat fra møte 28. februar 2025

Møtedato 28.02.2025
Møtetid Kl. 08.00-10.30

Møtested Zoom

Medlemmer:

Tanja Storsul (OsloMet), leder
Finn Løvholt (NGI), nestleder, representerer instituttsektoren
Mathilde Skoie (UiO), representerer humaniora (inkl. teologi)
Siri Gloppen (UiB), representerer samfunnsvitenskap (inkl. utdanningsvitenskap og rettsvitenskap)
Ellisiv Mathiesen (UIT), representerer medisin
Jakob Maliks (NTNU), representerer forskning i profesjonsutdanningene
Henrik Urdal (PRIO), representerer instituttsektoren
Rolv Ole Lindsetmo (Helse Nord RHF), representerer de regionale helseforetakenes strategigruppe for forskning

Forfall:

Merete Vadla Madland (UiS), representerer MNT-fag
Katrine Weisteen Bjerde, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)
Marte Qvenild, Kunnskapsdepartementet (KD)

Observatører:

Marianne van der Wel, Helse og omsorgsdepartementet (HOD)
Lena-Cecilie Linge, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir)
Marit Henningsen, Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør
Maria Carme Torras Calvo (UiB), UHR-Bibliotek
Ragnar Lie (UHR), UHR-Forskning

Fra UHRs sekretariat:

Vidar Røeggen, UHR
Øyvind Nystøl, UHR

Saksliste

Saksnr	Tittel
25/01	Godkjenning av innkalling og dagsorden
25/02	Oppfølging av referat fra 29. november 2024
25/03	Rapport fra fagene
25/04	Oppfølging av utredningen I (Gjennomgang av faglig organisering):
	-Status for arbeidet med ny organisering i humaniora
	-Status for arbeidet med ny organisering i medisin
25/05	Oppfølging av utredningen II (Vurdering av kriteriene for nivå 2):
	-Vurdering av dagens kriterier for nivå 2 -Sammenlikning med Finland -NIFU-prosjekt – gjennomgang av datagrunnlaget ved nominering til nivå 2 • Dekningsgrad og vurdering av andre kilder (Scopus, Web of Science & Open Alex) • Effekten av å øke rammen på nivå 2 til 25 %
25/06	Oppdatert vurdering av instituttsektorens representasjon
25/07	Orienteringssak - Finland fjerner tidsskrifter fra MDPI og Frontiers
25/08	Retningslinjer for nivå 1 – behov for oppdatering: • Utvidede retningslinjer for nivå 1 • Nye modeller for fagfellevurdering • Behov for å justere vår definisjon av fagfellevurdering • Finlands nedgradering av tidsskrifter basert på utgivermodell – er det aktuelt for Norge å følge etter? • Megatidsskrifter • Tidsskrifter fjernet fra DOAJ
25/09	SIKT har fremforhandlet ny avtale med Elsevier
25/10	Orienteringer • Det nasjonale publiseringsutvalgets årsrapport for 2024 • Ny arbeidsform i sekretariatet
25/11	Eventuelt

Innkalling og sakspapirer sendes kun elektronisk.

Tanja Storsul
leder

Vidar Røeggen
sekretær

Universitets- og høskolerådet

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr	Enhet
25/01	Det nasjonale publiseringsutvalget

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak

Dagsorden og innkalling godkjennes.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr	Enhet
25/02	Det nasjonale publiseringsutvalget

Oppfølging av referat fra 29. november 2024

I sak 24/29 fatter NPU vedtak om å jobbe videre med kriteriene for nivå 2 og legge frem en simulering med utgangspunkt i å øke nivå 2-andel til 25 %. Dette følges opp under sak 25/05. NPU ber AU om en oppdatert vurdering av instituttsektorens representasjon. Dette omtales under sak 25/06.

I sak 24/33 fattet NPU vedtak om å forberede en sak om megatidsskrifter og legge frem forslag til hvordan kriteriene våre skal forholde seg til slike tidsskrifter. Saken følges opp under sak 25/08 i dette møtet.

Vedtak

Oppfølging av referat tas til orientering.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/03 Det nasjonale publiseringsutvalget

Rapport fra fagene

Under dette punktet («tour the table») gis medlemmene mulighet til å rapportere fritt fra eget fagområde fra saker som kan ha relevans for utvalgets arbeid.

Saken ble innledet med en kort presentasjonsrunde av medlemmer og observatører.

Det er rektorvalg ved flere universiteter i år. Representanter fra aktuelle universiteter opplever at spørsmål som berører NPUs saker er i liten grad preger valgkampene. Representantene fra instituttsektoren tok opp spørsmålet om Wiley-avtalen, da flere har blitt kontaktet direkte fra Wiley etter at det ble [brudd i forhandlingene](#) med SIKT.

Representantene i humaniora og medisin har begge vært engasjert i pågående arbeid med ny faginndeling (se neste sak).

I samfunnsfag planlegges et vårmøte der blant annet instituttsektorens representasjon (25/06) og spørsmålet om områdestudier (se sak 25/04) står på dagsorden.

Vedtak

Saken ble tatt til orientering.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/04 Det nasjonale publiseringsutvalget

Oppfølging av utredningen I

Vi viser til sak 24/16 om oppfølging av utredningen fra møte 13. september 2024. Etter dialog med Kunnskapsdepartementet foreslo arbeidsutvalget for departementet at vi ønsket å prioritere tre konkrete anbefalinger som følger av utredningen. Det var å igangsette et arbeid med å effektivisere rapporteringen, å innføre nominering annethvert år og starte et arbeid med å gjennomgå faglig organisering, med særlig blikk på humaniora og medisin. KD hadde ingen innsigelser på en slik prioritering og vi er nå i gang med å følge opp to av disse tre punktene. Arbeidet med å effektivisere rapporteringsarbeidet er besluttet utsatt til etter innføringen av Nasjonalt Vitenarkiv (NVA) og lanseringen av NVA er senere utsatt flere ganger etter vårt møte med KD i juni 2024.

Det ble orientert om arbeidet med ny organisering i humaniora og medisin i møtet 29. november (sak 24/28). Under følger en oppdatert status for arbeidet.

Status for arbeidet med ny organisering i humaniora

14. desember arrangerte NPU-Humaniora et innspillsmøte med nasjonale fagorgan i humaniora. I forkant hadde de fått tilsendt mandatet for oppdraget og forslag til ny inndeling. NPU-Humaniora hadde sitt første møte i 2025 den 10. januar hvor vi oppsummerte innspill og la planer for det videre arbeidet. Nytt møte ble avholdt i NPU-Humaniora 10. februar. På dette møtet ble det lagt frem et forslag til høringsnotat som skal sendes ut 7. mars med svarfrist 11. april. NPU-Humaniora vil møtes igjen 30. april hvor innspill blir gjennomgått og endelig forslag til ny inndeling utarbeides.

Status for arbeidet med ny organisering i medisin

NPU-Medisin har etablert en mindre arbeidsgruppe ledet av Ellisiv Mathiesen. I tillegg deltar Pål Richard Romundstad (NTNU, samarbeidsorganet Midt-Norge) og Anders Erik Astrup Dahm (UiO, Samarbeidsorganet Sør-Øst). Denne gruppen ble oppnevnt under møte i NPU-Medisin 28. oktober 2024 og den hadde sitt første møte 10. desember. I dette møtet la arbeidsgruppen planer for et åpent innspillsmøte med publiseringskomiteene i medisin. Dette møtet ble arrangert 6. februar 2025. Publiseringskomiteene i medisin fikk i etterkant av møtet tilsendt presentasjonen/forslaget og invitert til å gi skriftlige innspill med frist 22. mars. Ellisiv Mathiesen og Vidar Røeggen hadde deretter møte med De regionale helseforetakenes strategigruppe for forskning og UHR-Helse og sosial (arbeidsutvalg) 12. februar, hvor arbeidsforslaget til ny faginndeling ble presentert. 17. februar møttes arbeidsgruppen igjen for å summere opp innspill fra møte med publiseringskomiteer, RHFene og UHR-HS. Arbeidsgruppen planlegger ytterligere ett møte etter at skriftlig innspillsrunde er avsluttet for å utarbeide et endelig forslag som skal legges frem for NPU-Medisin 29. april.

Universitets- og høyskolerådet

I møtene med RHFenes strategigruppe for forskning og UHR-Helse og sosial har det kommet opp et forslag om å overføre ansvaret RHFene har i vårt arbeid til Nasjonal samarbeidsgruppe for helseforskning i spesialisthelsetjenesten (NSG). Dette er en nasjonal og sektorovergripende arena for samarbeid om helseforskning og kan være den nasjonale møteplassen vi har manglet og som har gjort arbeidet i NPU-Med organisatorisk krevende. Arbeidsgruppen er invitert på møte med NSG og har samtidig dialog med Helse- og omsorgsdepartementet om saken. Om vi finner en løsning som innebærer at NSG kan overta rollen RHFenes strategigruppe har i dag, så vil vi måtte forelegge forslag om å oppdatere mandatet til NPU, slik det er formulert i dag:

«HK-dir oppnevner utvalgets medlemmer og utpeker lederen. Oppnevning skjer etter forslag fra og i samråd med Universitets- og høyskolerådet (UHR), Forskningsinstituttens fellesarena (FFA) og **de regionale helseforetakenes strategigruppe for forskning.**»

Om dette skulle bli aktuelt vil vi forberede en egen sak om dette til et senere møte i NPU.

Oppnevning av medlemmer til nye grupper

Det er lagt en tidsplan for begge fagområdene der forslag til ny organisering skal legges frem for møte i NPU 20. juni. I begge gruppene har vi diskutert at det kan bli utfordrende om vi skal starte arbeidet med å oppnevne fagpersoner til å sitte i disse gruppene etter at NPU har fattet sitt vedtak 20. juni, gitt at vi har ambisjoner om å ha en ny organisering operativ fra og med høstens nominering. Derfor ville det vært ønskelig om dette arbeidet kunne startet litt før, men med forbehold om endelig behandling i NPU.

Status for arbeidet i humaniora og medisin ble presentert i møtet. Presentasjonen følger vedlagt.

Vedtak

NPU takker for orienteringen og støtter forslaget om å starte arbeidet med å få på plass nye medlemmer til gruppene etter at NPU-Humaniora og NPU-Medisin har klare sine innstillinger til ny organisering. Det må tas forbehold om endelig behandling i NPU.

Ny organisering av arbeidet med vurdering av publiseringskanaler i humaniora og medisin

Vidar Røeggen

Det nasjonale publiseringsutvalget

Bakgrunn

Den faglige organiseringen, der forskningsmiljøene deltar i vurdering av kanalens kvalitet i Kanalregistret er viktig. Samtidig er det behov for noen justeringer og forbedringer av arbeidet.

Utvalget vil i sitt eget arbeid prioritere følgende tiltak:

- Den faglige organiseringen innen **humaniora** og **medisin** gjennomgås.
- Et arbeid for å forbedre organiseringen av tverrfaglighet igangsettes.
- Representasjon for instituttsektoren i samfunnsvitenskapelige fag som er viktige for denne sektoren sikres bedre.

Kvalitet i vitenskapelig publisering

Organisering og innretning av publiseringsindikatoren, publiseringsstatistikken og kanalregisteret.

En utredning for Kunnskapsdepartementet

Det nasjonale publiseringsutvalget

Oppgaven gis til NPU- Humaniora og NPU- medisin

Det nasjonale publiseringsutvalget ber **NPU-
Humaniora** og **NPU-Medisin** utrede forslag til en alternativ organisering av forskningsmiljøenes deltakelse i vurdering av kanalenes kvalitet i arbeidet med publiseringsindikatoren i humaniora

Mandat – hva ønsker vi å oppnå?

- En faginndeling som reduserer dagens antall fagfelt og som gir bedre balanse mellom fagfeltenes størrelse
- En faginndeling som har legitimitet i fagmiljøene
- En organisering som sikrer at alle fagmiljø, små som store, sikres muligheten til å gi innspill til arbeidet
- Bedre ivaretagelse av tverrfaglighet
- En organisering som er forankret i UHR-Humaniora
- En organisering som er forankret hos de regionale helseforetakene og universitetene i medisin

NPU-Humaniora

NPU-Humaniora

- Mathilde Skoie (UiO, leder av utvalget)
- Ole Thomassen Hjortland (UiB)
- Terje Lohndal (NTNU)
- Trine Kvidal Røvik (UiT)
- Gunhild Kvåle (UiA)

Ny organisering av humaniora

Gruppe 1: Historie og kulturstudier

- Arkeologi og konservering, historie og kulturvitenskap

Gruppe 2: Språk og litteratur

- Engelsk, gresk og latin, lingvistik, litteraturvitenskap, nordisk, romansk, slavisk-baltisk og tysk og nederlands

Gruppe 3: Filosofi, religion og idéfag

- Filosofi, idehistorie og teologi og religionsvitenskap

Gruppe 4: Estetiske fag

- Kunsthistorie, musikkvitenskap og teatervitenskap og drama

Gruppe 5: Mediefag og tverrfaglig humaniora

- Medier og kommunikasjon og tverrfaglig humanistisk forskning

Gruppe 6: Områdestudier

- Asia-, Midtøsten- og Nord-Afrika studier slås sammen med en rekke tidsskrifter fra humaniora, samfunnsfag og MNT-fag som er indeksert under area studies i Web of Science.

Oppnevning og mandat for arbeidet

- En del av NPUs organisasjon og rapporterer til NPU-Humaniora
- NPU-Humaniora organiserer arbeidet med oppnevning
- Institusjoner i UH og nasjonale fagorgan i humaniora kan foreslå medlemmer
- Særsilt for områdestudier: Her inviteres også fagorgan i samfunnsfag og instituttsektor til å foreslå medlemmer
- Ved oppnevning av medlemmer foreslår vi å presisere at man ønsker forskere med spesifikt engasjement for vitenskapelig kvalitet og internasjonal publiseringserfaring.
- Medlemmene blir ikke tillitsvalgt for ett fag, men har ansvar for kvalitet i listen som helhet

Videre tidsplan

- Forslaget sendes ut på høring 7. mars med svarfrist 11. april
- Arbeidsgruppen har deretter planlagt et møte 30. april for å gjennomgå innspill og ferdigstille forslag
- Forslaget legges deretter frem for enhetsmøte i UHR-Humaniora i Stavanger 6. juni
- Endringen vedtas av NPU i neste møte, 20. juni.

03.03.2025

NPU-Medisin

- Ellisiv B. Mathiesen (UiT, Samarbeidsorganet Nord, leder av utvalget)
- Hartwig Kørner (UiB, Samarbeidsorganet Vest)
- Shuo-Wang Qiao (UiO, Samarbeidsorganet Sør-Øst)
- Pål Richard Romundstad (NTNU, Samarbeidsorganet Midt-Norge)
- Erik Soligård (NTNU, Samarbeidsorganet Midt-Norge)
- Ellen Nordal (UiT, Samarbeidsorganet Nord)
- Anders Erik Astrup Dahm (UiO, Samarbeidsorganet Sør-Øst)
- Eva Gerds (UiB, Samarbeidsorganet Vest)

Arbeidsgruppe under NPU-Medisin

- Ellisiv Mathiesen (UiT, leder av NPU-Med)
- Anders Erik Astrup Dahm (UiO)
- Pål Richard Romundstad (NTNU)
- Sekretariat: Elisabeth L. Eriksen og Jeanette Weigama Svendsen (UiT)

Ny organisering av medisin

Gruppe 1: Samfunnsmedisin

Gruppe 2: Biomedisin

Gruppe 3: Indremedisinske fag

Gruppe 4: Nevrofag, øye, revma, hud og rehabilitering

Gruppe 5: Kirurgi, kreft, radiologi, anestesi og øre-nese-hals

Gruppe 6: Psykiatri

Gruppe 7: Generelle tidsskrifter

Øvrige helsefag

(Mandatet avgrenser oppdraget til medisin. Samtidig har arbeidet synliggjort at det på sikt også er behov for å inkludere øvrige helsefag)

Farmasi, farmakologi og toksikologi

Idrettsforskning

Odontologi

Psykologi

Sykepleie

Veterinærmedisin

Oppnevning og mandat

- De regionale helseforetakenes strategigruppe for forskning oppnevner fortsatt medlem til NPU (ingen endring)
- Forslag at Nasjonalt samarbeidsgruppe for helseforskning i spesialisthelsetjenesten (NSG) overtar rollen med å oppnevne leder av NPU-Medisin. Tidligere lå dette hos dekanmøtet i medisin.
- Medlemmene i NPU-Medisin oppnevnes av de regionale samarbeidsorganene (ingen endring)
- Forslag om at NPU-Medisin overtar rollen med oppnevne medlemmer til komiteene.

Videre tidsplan

- Det ble organisert et nettmøte 6. februar med alle av dagens komiteer i medisin, der forslaget ble lagt frem
- Forslaget er sendt ut på en innspillsrunde, med svarfrist 22. mars
- Det er tatt initiativ til et møte med NSG. Endelig tidspunkt er ikke avklart.
- Neste møte i arbeidsgruppen er planlagt 7. april, hvor innspill skal gjennomgås og endelig forslag ferdigstilles.
- Forslaget legges frem før NPU-Medisin 29. april
- Endelig forslag legges deretter frem for NPU i møte 20. juni.

Liten bekymring

- Vi ser at tidsplanen er noe stram i forhold til at vi skal ha en ny organisasjon for humaniora og medisin oppe å stå, som kan utføre oppgaven med nominering til nivå 2 til høsten.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/05 Det nasjonale publiseringsutvalget

Oppfølging av utredningen II – Vurdering av kriteriene for nivå 2

Utredningen vår tar opp noen spørsmål knytta til nivå 2-kriteriene, særlig spørsmålet om 20 %-regelen og datagrunnlaget for å beregne nivå 2-andelen. Da utvalget diskuterte oppfølgingen av utredningen 11. september 2024 (sak 24/16) besluttet utvalget å gjennomgå nominering til nivå 2 i bred front i første møte i 2025. Saken ble også diskutert i utvalgets møte 29. november 2024 (sak 24/29) der vi gjennomgikk noen av de erfaringer vi sitter igjen med etter arbeidet med nominering.

I diskusjonen om kriteriene ble det konkludert med at hovedkriteriet: «oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger og utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere» bør beholdes. Dette vurderes som viktig. Forskningen er internasjonal og når vi velger å ha et nivå 2 for ledende tidsskrifter, så må nivå 2 være noenlunde avstemt med vurderingen som gjøres innenfor samme fagmiljø i andre land.

Utvalget fattet dette vedtaket i møtet 29. november 2024:

- *NPU ber AU jobbe videre med kriteriene for nivå 2 og legge frem et revidert forslag til neste møte som hensyntar innspillene som kom frem i møtet.*
- *NPU ber AU legge frem en simulering med utgangspunkt i 25 %, slik at vi ser hvilken effekt en slik endring vil ha for nivå 2.*
- *NPU ber AU gjøre en oppdatert vurdering av instituttsektorens representasjon i fagfelt etter endringene som foreslås i listene*

I gjennomgangen under presenterer vi nivå 2 kriteriene våre og vurderer disse opp mot tilsvarende kriterier i Finland. Deretter foreslår vi et konkret utredningsoppdrag som kan bestilles fra NIFU for å simulere en utvidelse av rammen til 25 %. Inkludert i utredningsoppdraget foreslår vi en total gjennomgang av datagrunnlaget vi bruker for å se om det kan finnes alternativer som gir oss bedre dekning og mer informasjon. En oppdatert analyse av instituttsektorens publisering for å se om de er riktig representert i arbeidet i henhold til tidligere vedtak, presenteres i sak 25/06.

Gjennomgang av kriteriene for nivå 2

Vi bruker fortsatt den beskrivelsen som i sin tid ble formulert i rapporten [Vekt på forskning](#) (side 39) fra 2004. Her heter det:

Universitets- og høyskolerådet

Nivå 2 skal i utgangspunktet være begrenset til publiseringskanaler (vitenskapelige tidsskrifter, serier, årbøker, nettsteder og bokutgivere) som:

1. oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger og utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere
2. til sammen utgir om lag en femtedel av fagets vitenskapelige publikasjoner

Punkt 1 ovenfor innebærer at nivå 2 skal gi en ønskelig retning for det overordnede publiseringsmønsteret i faget (på nasjonalt nivå, ikke individnivå). Femtedelen på nivå 2 beregnes som en andel av hele verdens artikler i de fagene hvor internasjonal statistikk fra tidsskrifter (Scopus) er tilgjengelig og noenlunde dekkende. I andre fag foretas en skjønnsmessig vurdering hvor statistikk fra norsk forskningssektor (UH-sektor, instituttsektor og helseforetak) sammenholdes med internasjonal statistikk samtidig som man tar hensyn til fagenes bokpublisering. Tall for de fem siste årene summeres opp og legges inn i registrene over bokutgivere og ISSN-titler slik at fagorganene selv kan beregne hvordan andelen publikasjoner pr. nivå vil endre seg hvis man tilføyer eller tar bort en kanal på nivå 2.

I arbeidet med nominering har vi også utarbeidet denne veiledningen

Nivå 2 skal være begrenset til publiseringskanaler som anses å være faglig ledende i brede fagsammenhenger. Det dreier seg altså om de kanalene som utgir de mest betydelige publikasjonene innen fagfeltet. Publikasjonskanalene innen nivå 2 skal til sammen utgjøre om lag en femtedel (20 %) av fagets totale vitenskapelige publikasjoner. Nivå 2 skal være en rettesnor for hvor forskere vil forsøke å publisere sine ledende vitenskapelige arbeider.

Den største andelen av originale og viktige vitenskapelige publikasjoner vil alltid finnes på nivå 1. Dette gjelder også meget gode publikasjoner. Forslag til utvelgelse av publikasjonskanaler for nivå 2 kommer fra de enkelte fagorgan. Fagorganene skal være bredt sammensatt av vitenskapelig kompetente personer innen feltet. Endelig godkjenning av nivå 2 foretas av Det nasjonale publiseringsutvalget under Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir).

I vurderingen for nominering til nivå 2 vil publikasjonskanalens internasjonale gjennomslagskraft være svært viktig. I mange fag kan denne måles som impakt faktor, det vil si den gjennomsnittlige siteringshyppigheten for artikler i tidsskriftet. Impakt faktor vil derfor ofte være veiledende i avveiningen mellom ulike publikasjonskanaler. Det skal likevel gjøres en samlet strategisk vurdering. Impakt faktor påvirkes for eksempel av andel oversiktsartikler i forhold til andel originalartikler. Publikasjonskanaler som i det vesentlige baserer seg på oversiktsartikler, vil vanligvis ikke kvalifisere for nivå 2. Amerikanske tidsskrift har ofte høyere impakt faktor enn tilsvarende europeiske. I fag med liten dekning i internasjonale tidsskriftindekser er impakt faktor ikke et sentralt parameter. Da skal rettesnoren være at kanalen regnes blant de mest betydningsfulle i mange land i verden, og med et publiseringsmønster som avspeiler dette.

Det nasjonale publiseringsutvalget vil støtte publisering med åpen tilgang. Når slike kanaler fyller de generelle kravene til nivå 2 om å være absolutt ledende, og de har omtrent samme kvalitet som alternative valg for nivå 2, skal kanaler med åpen tilgang gis prioritet

Det at en publikasjonskanal allerede har en relativt stor andel av norske bidragsytere, godtas ikke som utvelgelsesgrunn for nivå 2. Det er ofte en utfordring at ledende tidsskrift innenfor smale felt ikke inkluderes på nivå 2. Årsaken vil være at det innenfor 20 % regelen ikke er plass til alle slike

Universitets- og høyskolerådet

smale, men ledende, tidsskrift. Dette understreker ytterligere at ikke alle ledende vitenskapelige tidsskrift omfattes av nivå 2. I vanskelige avveininger vil mange fagorganer ende med å velge ut publikasjonskanaler for nivå 2 som har en noe større faglig bredde.

Publikasjonskanalers status som nivå 2 vil i noen grad være førende for hvor man sender sine beste arbeider. Det vil vanligvis være en vesentlig tidsforsinkelse fra planlegging og innsending av et arbeid frem til aksept og publisering. Det anbefales derfor en viss tilbakeholdenhet med hensyn til hyppige endringer av nivå-status.

NPU har utarbeidet denne beskrivelsen av 20 % regelen

Et tilbakevendende spørsmål er hvordan man regner ut hva som utgjør 20 % av alle publikasjoner på et fagfelt eller innen en disiplin? Hva inngår i telleren og hva inngår i nevneren? I noen fag har man en forholdsvis god oversikt over fagets publiseringsunivers. Det nasjonale publiseringsutvalget valgte fra og med 2017 å gå fra å benytte statistikk fra Web of Science til Scopus med den begrunnelse at Scopus dekket flere fag.

Når man beregner 20 % av publikasjonene på nivå 2 kan man ganske enkelt starte med å ta utgangspunkt i de publikasjonene som på verdensbasis er registrert i Scopus. Herfra kan man få en oversikt over det totale antallet artikler som er publisert i alle Scopus-registrerte journaler på et fagfelt over et antall år. Så tar man for seg de journalene som på dette fagfeltet er foreslått plassert på nivå 2 og summerer hvor mange artikler som på verdensbasis er publisert i disse journalene over det samme antall år. Dermed får man beregnet en prosent, helt uavhengig av hva som er publisert av norske forskere.

For andre fag er det ikke fullt så enkelt. Dette skyldes at det ikke finnes god statistikk for verdens samlede publisering på fagfeltet. Man har altså ingen lett tilgjengelig nevner når prosenten skal beregnes. Dermed må man definere publiseringsuniverset på en annen måte. I praksis ser man da på den samlede norske publiseringen på fagfeltet over et antall år (registrert i CRISTin). Så tar man for seg forslaget til nivå 2 kanaler, teller opp antallet norske bidrag i disse kanalene og regner ut hvor mange prosent av den samlede norske publisering som dette utgjør. For alle fag gjennomfører Det nasjonale publiseringsutvalget (NPU) disse to beregningene. Det gjennomføres (1) en beregning basert på Scopus-data, helt uavhengig av norsk produksjon, og (2) en beregning basert fullt og helt på hvor stor andel av de norske publikasjonene som vil befinne seg på nivå 2 dersom nominasjonene godkjennes. Beregningene gjennomføres både for tidsskriftsartikler alene og for alle publikasjoner, dvs. inklusive bokpubliseringer.

For noen fag vil den Scopus-baserte beregningen være mindre relevant enn for andre fag. Dette innebærer at NPU må utøve et visst skjønn der man ser prosentberegningen i lys av de ulike fagenes bibliometriske og kulturelle fakta. Skjønnnet innebærer at man ikke benytter 20 %-regelen som en tvangstrøye. NPU vurderer også prosentberegningen over tid. Dersom man observerer at man innen et fag vedvarende ligger klart over 20 %, enten målt med utgangspunkt i Scopus-data og/eller med utgangspunkt i norske data, går NPU i en dialog med det aktuelle fagorganet.

Flere tidsskrifter publiserer arbeider på tvers av tradisjonelle faggrenser. Dette kan være en utfordring i arbeidet med å kalibrere nivå 2, særlig på de fagområdene som ikke eller bare delvis

Universitets- og høyskolerådet

dekkes av Scopus. Anta at fag X nominerer et tidsskrift til nivå 2. I dette tidsskriftet publiseres det mange arbeider fra forskere innen et annet fag Y. Dette kan innebære at 20 % grensen for fag X sprenses. Fag X kan da vurdere å nominere et annet tidsskrift (siden dette er et tidsskrift som i betydelig grad er en kanal for et annet fagfelt). Alternativt kan fag X foreslå at tidsskriftet flyttes over til fag Y, som da får vurdere om det hører hjemme blant de ledende tidsskriftene innen Y. I de tilfellene der det kan være problemer med grensedragninger mellom ulike fag, oppmuntrer og initierer NPU til drøftinger på tvers av fagorganene i slike situasjoner.

Hvordan skiller vi oss fra Finland?

3 nivåer

Finland opererer med 3 nivåer. Nivå 3 er en underkategori under nivå 2 og må oppfylle deres nivå 2 kriterier. Nivå 3 kan inkludere de kanalene som vurderes som helt i verdenstoppen i ulike disipliner, og de skal oppfylle følgende kriterier:

- Forskningen som publiseres i serien/tidsskriftet representerer det høyeste nivået innen fagområdet og har svært høy innflytelse (for eksempel målt i siteringer).
- Serien/tidsskriftet dekker fagområdet bredt, og begrenses ikke til diskusjon av smale spesialtemaer.
- Både forfatter og lesere er internasjonale, og redaksjonsrådene består av de ledende forskerne på feltet.
- Publisering i disse seriene/tidsskriftene er høyt ansett i det internasjonale forskningsmiljøet i fagområdet.

(Sekretariatet har oversatt til norsk. Se original engelsk versjon [her](#))

I arbeidet med nominering forbereder hvert panel forslag til serier/tidsskrifter til nivå 3 og lederen av panelene utarbeider endelig konsensus-beslutninger.

Nivå 2

For nivå 2 skiller Finland mellom internasjonale tidsskrifter og nasjonale tidsskrifter som publiserer på finsk og svensk.

Nivå 2 – Internasjonale kanaler

Nivå 2 avgrenses til ledende vitenskapelige publiseringskanaler i ulike fagområder som oppfyller følgende krav:

- Har et stort nedslagsfelt og er høyt respektert blant internasjonale eksperter på feltet.
- Forskere fra ulike land søker å publisere sine beste resultater.
- Redaktører, forfattere og lesere representerer ulike land

(Sekretariatet har oversatt til norsk. Se original engelsk versjon [her](#))

Videre presiserer de at ikke alle publiseringskanaler som oppfyller kriteriene over kan selekteres til nivå 2. Panelene må velge innenfor sin begrensede kvote de publiseringskanaler som tiltrekker seg publikasjoner av høyest kvalitet. Publikasjoner som er et resultat av omfattende konkurranse og krevende fagfelleevaluering. Finske publiseringskanaler rettet mot et internasjonalt publikum blir vurdert i konkurranse med andre internasjonale publiseringskanaler.

Universitets- og høyskolerådet

Nivå 2 – Nasjonale kanaler

Nasjonale kanaler i humaniora og samfunnsfag kan foreslås til nivå 2, avgrenset til gruppe 14 og gruppene 16-23 (se under). Bakgrunnen for å åpne opp for nasjonale kanaler på nivå 2 finner vi en evalueringsrapport fra 2020, der publiseringsutvalget i Finland innhentet innspill fra forskersamfunnet. Det var et ønske fra enkelte fagmiljø å åpne opp for en slik mulighet. Publiseringsutvalget valgte å lytte til dette rådet og endret sine kriterier.

Dette er nå en mulighet i følgende fagfelt:

- 14: Health sciences and other medical sciences
- 16: Economic and business
- 17: Social sciences, media and communications, interdisciplinary social sciences
- 18: Psychology and educational sciences
- 19: Political science, public administration and law
- 20: Philosophy and theology
- 21: Languages
- 22: Literature, arts and architecture
- 23: History, archaeology and cultural studies

Denne løsningen må også ses i sammenheng med at Finland har et nivå 3, hvor ikke disse kanalene er aktuelle. Finland har i dag 28 nasjonale tidsskrifter på nivå 2, etter at de innførte denne muligheten. I Norge har vi 7 nasjonal/nordisk språklige tidsskrifter på nivå 2.

Norge versus Finland oppsummert

- Finland opererer med et nivå 3. Vår egen utredning fra 2024 innhentet innspill fra forskersamfunnet og forskningsinstitusjonene og det var få som anbefalte å endre til 3 nivåer. Dette ble heller ikke anbefalt av NPU. Vurderes derfor som lite relevant.
- Rammen for nivå 2 er endret til 25 % i Finland. Vår egen utredning fra 2024 anbefalte at vi også utredet en utvidelse til 25 %. Dette inngår nå i utredningen vi har bestilt fra NIFU. Derfor har dette stor overføringsverdi også for oss.
- Finland har åpnet opp for å kunne inkludere nasjonale tidsskrifter på nivå 2. Vår egen utredning fra 2024 innhentet innspill fra forskersamfunnet og forskningsinstitusjonene og det var få (om noen) som anbefalte en utvidelse av nivå 2 til å kunne inneholde nasjonale tidsskrifter. Dette ble heller ikke anbefalt av NPU. Et mindretall i NPU ønsket imidlertid å fjerne nivå 2 og begrunnet dette med behov for å sidestille norske og internasjonale kanaler. Finlands grep vil derfor muligens svare ut ønsket til mindretallet i NPU.

Forslag om å bestille en utredning fra NIFU

AU foreslår at utvalget bestiller en utredning fra NIFU for å følge opp dette vedtaket:

- *NPU ber AU legge frem en simulering med utgangspunkt i 25 %, slik at vi ser hvilken effekt en slik endring vil ha for nivå 2.*

Et slikt utredningsoppdrag har en kostnad og sekretariatet har gjort en vurdering om vi har handlingsrom innenfor dagens bevilging til å bestille et slikt utredningsoppdrag. Regnskapet for 2024 viser at utvalget har ubrukte midler. Sekretariatet har vært i kontakt med KD for å avklare bruken av disse. Vi har fått bekreftet at disse midlene kan brukes til å løse oppgaver som faller innenfor utvalgets mandat og vurderer at en slik utredning oppfyller disse kriteriene.

Universitets- og høyskolerådet

I tråd med diskusjonene i møtet 29. november 2024 og anbefalingene fra utredningen vurderer arbeidsutvalget at vi har behov for gjennomgang av datagrunnlaget som brukes i forbindelse med nominering til nivå 2, de data vi presenterer for fagkomiteene når de skal vurdere endringer. Dette som ledd i arbeidet med å gjennomgå kriteriene for nivå 2. Vi har derfor avholdt møter med Dag W. Aksnes og Henrik Karlstrøm ved NIFU for å skissere et prosjekt tilsvarende 1 månedsverk (se vedlegg). Prosjektet har som mål å:

- Styrke datagrunnlaget vårt som brukes ved nominering
- Vurdere nye datakilder enn de vi bruker i dag
- Vurdere om elementer av Finlands modell er interessant for Norge
- Simulere effekten av å øke nivå 2 rammen til 25 %

Vedlagt følger forslag til avtale for et slikt prosjekt. Om NPU kan stille seg bak inngåelse av en slik avtale, vil NIFU kunne levere oppdraget i form av et notat med anbefalinger til møte i NPU 20. juni.

Vurdering

Gjennomgangen vår vil omhandle både en vurdering av 20 % regelen og effektene en eventuell utvidelse til 25 % vil gi og hvilke konsekvenser et oppdatert og utvidet beregningsgrunnlag vil ha. Disse diskusjonene vil vi først kunne ta når en eventuell utredning foreligger. Resultatene fra NIFU-utredningen kan i neste omgang utløse behov for å oppdatere og endre noen av våre veiledninger. Videre vil en utredning kunne gi oss et bedre datagrunnlag. Et mulig utfall av NIFUs analyse kan være at vi klarer å sette sammen komplette verdensdata/internasjonale statistikk for alle fag. Klarer vi det, vil det kunne bli enklere rent pedagogisk å veilede fagorganene. Da vil alle måtte vurderes ut ifra verdensdata. Norske publikasjoner vil fortsatt være interessant statistikk å ha på siden, men da bare til hjelp for å se hvor stor andel av de norske publikasjonene som er på nivå 2 for å se om vi avviker i publiseringsmønster fra det internasjonale mønsteret. Nærmere vurderinger her må vi komme tilbake til etter at NIFU-analysen foreligger. Dokumentene over vil uansett måtte skrives på nytt om vi endrer rammen (25 %) og om vi får beregnet komplette verdensdata.

Neste spørsmål er om det er andre ting vi kan lære eller la oss inspirere av fra Finland, med referanse til gjennomgangen over.

Til diskusjon i møtet

I møtet legger vi opp til en innledende diskusjon om det kan være aktuelt å endre noen av våre kriterier for nivå 2 og forsøker å identifisere hvilke spørsmål som eventuelt trenger å belyses ytterligere for å kunne fatte vedtak om endring. Flere av disse spørsmålene vil også måtte ses i lys av utredningen vi foreslår å bestille fra NIFU. Om utvalget støtter en slik utredning vil den kunne foreligge til neste møte.

Fra diskusjonen i møtet

De ulike elementene i den finske beregningsmåten og utslagene i denne ble belyst og diskutert. Det var sterk støtte til forslaget om å utrede hva en beregningsmåte etter «verdensproduksjon» og utvidelse til 25% ville bety for den norske indikatoren. Gjennom en slik simulering vil man også kunne få belyst hvilke konsekvenser det vil kunne ha for norske publikasjoner. Det ble i tillegg ytret ønske

Universitets- og høghskolerådet

om at analysen kunne vurdere effekter på måle- og finansieringssystemene for helseforetakene og instituttsektoren. Sekretariatet vil undersøke hva som er mulig innen rammen av en slik utredning.

Utkast til avtale med NIFU fulgte vedlagt sakspapirene.

Vedtak

- *For å gi et godt beslutningsgrunnlag for å vurdere endringer i datagrunnlag + effekten av en eventuell økning av nivå 2-rammen til 25% støtter NPU forslaget fra AU om å bestille det foreslåtte oppdraget fra NIFU, med de justeringer som kom frem i møtet.*
- *Gjennomgangen av andre sider ved Finlands nivå 2 og 3 tas til orientering, men ikke videre oppfølging fra dette møtet.*

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/06 Det nasjonale publiseringsutvalget

Oppdatert statistikk over instituttsektorens representasjon i arbeidet

NPU har vedtatt at instituttsektoren skal være representert i arbeidet med nominering til nivå 2 i de fagfelt hvor de representerer 20 % eller mer av fagets samlede publisering. Sekretariatet har innhentet en oppdatert statistikk basert på siste fem års publisering, og den ser slik ut:

NPI FAG	Instituttsektoren andel	Gruppe
Historie og kulturstudier	9,1 %	
Språk og litteratur	1,6 %	
Filosofi og idefag	0,8 %	
Estetiske fag	6,4 %	
Mediefag og tverrfaglig humaniora	5,2 %	
Asia- Midtøsten- og Nord-Afrikastudier	7,1 %	
Samfunnsmedisin	15,9 %	1
Biomedisin	9,8 %	2
Indremedisinske fag	6,1 %	3
Nevrofag, øye, ØNH	3,0 %	4
Kirurgi, kreft, radiologi, intensiv	1,4 %	5
Livsløp, revma, hud	5,4 %	6
Psykatri	9,3 %	7
Generelle tidsskrifter	9,8 %	8
Øvrige helsefag	8,1 %	9
Biovitenskap	34,2 %	
Elektrofag	33,8 %	
Energi	24,6 %	
Fysikk	10,2 %	
Geovitenskap	36,0 %	
IKT	11,8 %	
Kjemi og materialteknologi	18,1 %	
Konstruksjonsfag	18,8 %	
Matematikk	6,1 %	
Tverrfaglig naturvitenskap og medisin	18,5 %	
Tverrfaglig teknologi	21,4 %	
Biblioteks- og informasjonsvitenskap	9,9 %	
Geografi	22,0 %	
Kjønnsforskning	14,8 %	
Pedagogikk og utdanning	2,4 %	
Rettsvitenskap	3,6 %	
Samfunnsøkonomi	25,8 %	
Sosialantropologi	12,5 %	
Sosialforskning	9,2 %	
Sosiologi	17,9 %	
Statsvitenskap	28,6 %	
Tverrfaglig samfunnsforskning	18,7 %	
Økonomisk-administrative fag	7,9 %	

Vurdering

Det er i utgangspunktet ingen fagfelt i humaniora som oppfyller kriteriet, men når vi samler tidsskriftene under et nytt fagfelt for **områdestudier**, som nå NPU-Humaniora innstiller på, så ligger instituttsektorens andel av publikasjonene på rundt 25 % i denne gruppen.

I samfunnsvitenskap er det ingen representasjon fra instituttsektoren i dag. Vi ser av oversikten at instituttsektoren kvalifiserer for representasjon i **geografi**, **samfunnsøkonomi** og **statsvitenskap**.

Universitets- og høyskolerådet

I MNT fagene ble det gjort en analyse av publiseringsmønsteret og instituttsektorens representasjon da de nye komiteene ble etablert i 2022. Instituttsektoren er representert i **biovitenskap, elektrofag, energi, geovitenskap** og **tverrfaglig teknologi**.

Sekretariatet kontakter Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA) og ber dem oppnevne representanter fra **områdestudier, geografi, samfunnsøkonomi** og **statsvitenskap**. Sekretariatet vil samtidig orientere de aktuelle fagorganene i samfunnsfag om prinsippet til NPU og at instituttsektoren skal være involvert i arbeidet.

Vedtak

NPU stiller seg bak forslaget om å oppnevne representanter fra instituttsektoren til geografi, samfunnsøkonomi og statsvitenskap og ber sekretariatet kontakte FFA for oppnevning av slik representasjon. NPU ber AU ha dialog med UHR-Samfunnsfag, som eier de nasjonale fagorganene i samfunnsfag, før man kontakter FFA for oppnevning. Dersom områdestudier blir vedtatt som ny liste skal også FFA oppnevne representanter til en slik liste.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/07 Det nasjonale publiseringsutvalget

Orienteringssak - Finland fjerner tidsskrifter fra MDPI og Frontiers

Se følgende bakgrunnsmaterialet:

- 271 tidsskrifter nedgraderes: <https://julkaisufoorumi.fi/en/news/changes-classification>
- Gråsonetidsskrifter flyttes til nivå 0: <https://julkaisufoorumi.fi/en/news/grey-area-journals-level-0>
- Egen sak i Khrono (Finland svartelister 271 tidsskrifter): <https://www.khrono.no/finland-svartelister-271-tidsskrifter/931235>
- Frontiers klage på JUFO's nedgradering og Publication Forums's svar på Frontiers klage fulgte vedlagt sakspapirene.

Sekretariatet ble 18. desember orientert fra kollega Janne Pölönen i Publication Forum (JUFO) om beslutningen å ta ned 271 tidsskrifter fra de to utgiverne MDPI og Frontiers. Sekretariatet ved Vidar Røeggen besøkte Publication Forum 23. januar 2025 for å bli bedre kjent med hvordan deres publiseringsutvalg har jobbet med denne saken.

Vedlagt følger kopi av Frontiers klage på JUFO's beslutning, som vi har fått tilsendt av Alex Hansen, direktør ved Center of Excellence PoreLab, NTNU og redaktør av tidsskriftet Frontiers in Physics. JUFO's svar er delt med oss fra Publication Forum.

På samme måte som i Norge har disse to utgiverne vært hyppig diskutert og tidsskriftene deres figurerer også i våre oversikter over tidsskrifter vi mottar bekymringsmeldinger på. I Finland er panelene / komiteene tettere integrert i arbeidet med å godkjenne publiseringskanaler til nivå 1 enn hos oss. I Norge er denne oppgaven sentralisert til oss i NPU (forvaltes av AU i møter med HK-dir). Vi bruker bare fagorganene våre i saksaker, der vi er i tvil og for å avklare nivå x.

I 2021 ([se sak 21/17](#)) la vi frem en sak for NPU der vi foreslo å innføre et tilleggskriterium (**anbefalt av forskersamfunnet**). Saken ble diskutert i lys av ferske erfaringer etter innføring av nivå x, som omhandlet tidsskrifter i gråsonen. Dette var tidsskrifter som formelt oppfylte våre kriterier, men hvor det fortsatt var tvil om godkjenning. Gråsonetidsskrifter er det saken fra Finland handler om. Da dette ble diskutert i vårt møte i 2021 diskuterte vi behovet for å legge om prosedyrene våre, slik som i Finland. Det var oppslutning om dette i utvalget, men det som stanset oss var teknisk løsning i Kanalregisteret. For at vi systematisk skal kunne inkludere fagorganene i prosedyren med å

godkjenne, så kreves det en oppgradering av Kanalregisteret som gjør at vi rent saksbehandlingsmessig kan inkludere dem i arbeidsflyten. Målet med en oppgradering vil være en løsning som gjør at Kanalregisteret/HK-dir kan stå for en screening av nye kanaler og deretter avklare med fagorganene endelig godkjenning og faglig plassering i listene.

Håndtering av gråsonetidsskrifter krever nye kriterier

Når komiteene i Finland har jobbet med disse problemstillingene, tidsskrifter som opererer i gråsonen, så har det kommet opp et ønske fra panelene om nye kriterier, kriterier som gjør det lettere å begrunne nedgradering av tidsskrifter som har bestemte kjennetegn. Panelene opplever at de har manglet et effektivt redskap.

Som hos oss har de også i Finland mulighet for å kommentere på lister i en åpen portal, men tilbakemeldingene fra forskere er ofte anekdotiske. Som i Norge, behandler de alle forslag individuelt, uavhengig av utgiver. Komiteene synes imidlertid det er vanskelig å evaluere tidsskrifter som formelt oppfyller kriteriene til nivå 1, men som samtidig opererer i en kvalitetsmessig gråsone.

Da vi i Norge innførte nivå X ble modellen også vurdert i Finland, men de så ikke behov for å kopiere oss her. Dette skyldes at komiteene allerede var tettere integrert i nivå 1-arbeidet enn i Norge. Dermed vurderte de nivå x som overflødig, gitt at alle nye forslag og bekymringsmeldinger går innom komiteene automatisk.

Systemisk problem utfordrer kriteriet om individuell vurdering av tidsskrifter

Finland vurderer kvalitetsutfordringene som systemiske, utfordringene knyttes til forlagenes publiseringsmodell (operation model). Forlagenes tidsskrifter kjennetegnes ved en eksepsjonell vekst i antall publikasjoner og stadig raskere redaksjonelle prosesser og fagfelleevaluering. Videre ser det ut til at de rekrutterer fagfeller etter en algoritmebasert modell (KI), noe som resulterer i at tidsskriftene sender ut tilfeldige eposter til forskere om å være fagfelle. Disse to forlagene utgir en lang rekke med tidsskrifter som opererer i en slik gråsone. Samtidig kan vi ikke klassifisere tidsskriftene i samme gruppe som vi ellers omtaler som røvertidsskrifter. De befinner seg snarere et sted mellom nivå 0 og nivå 1.

Redaktørens/redaksjonens rolle i utvelgelsen av fagfeller

Finlands definisjon av fagfelleevaluering har med en viktig setning som vår definisjon mangler og som kan være nyttig i disse sakene. I deres definisjon heter det at fagfellene skal være invitert av redaktørene «...by external scientific experts invited by the editors».

Peer review

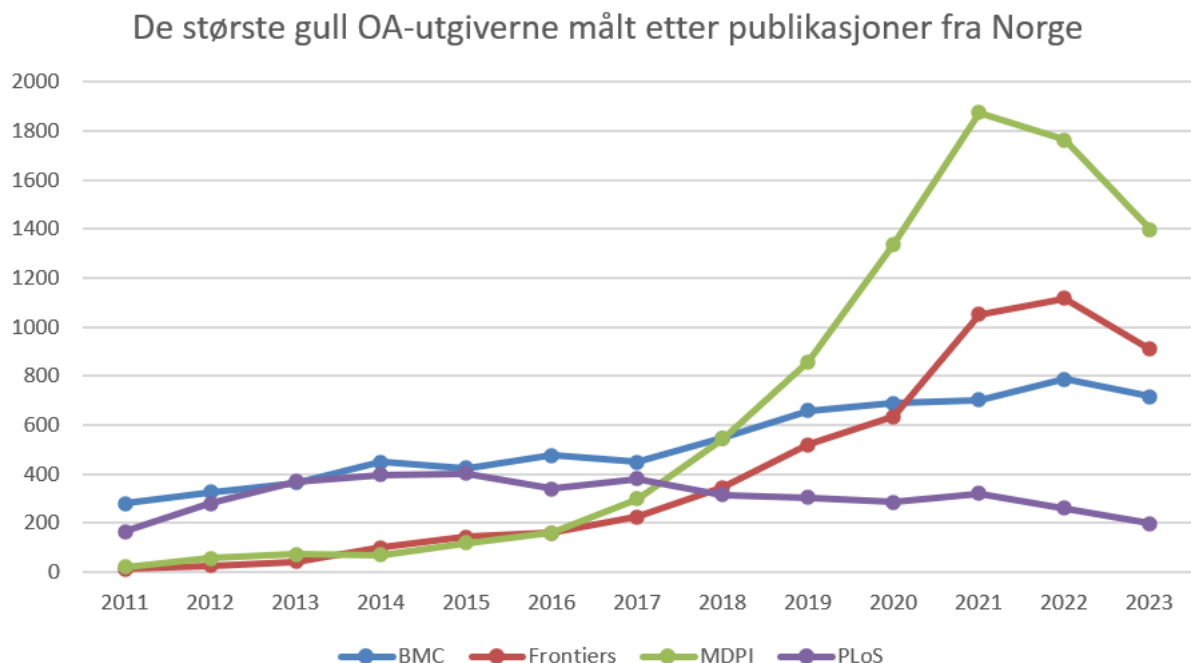
The entire manuscripts of scientific or scholarly articles or books are subject to peer review, which is carried out blindly or openly by external scientific experts invited by the editors.

Med en slik definisjon i sine kriterier, kan man si at en praksis der man rekrutterer fagfeller etter en automatisert modell, uten å være innom redaktør/redaksjon ved utvelgelse, rammes av dette kriteriet. Eksempler er alle tidsskriftene som sender ut tilfeldige e-poster i et forsøk på å rekruttere fagfeller, redaktører, forfattere, redaksjonsmedlemmer etc. Saken følges videre opp under neste sak, 25/08.

Oppsummering av det finske vedtaket

- Gråsonetidsskrifter: Dette defineres som tidsskrifter som baserer seg på forfatterbetaling som finansieringsmodell og som ønsker å øke antallet publikasjoner i tidsskriftene de utgir i kombinasjon med minimal tidsbruk knyttet til redaksjonell behandling og fagfelleevaluering.
- Finland ser en urovekkende vekst i antall finske artikler publisert i slike tidsskrifter, særlig hos MDPI og Frontiers
- JUFO sin målsetning er å stimulere, overvåke og gjøre synlig kvalitet og transparens i vitenskapelig publisering.
- Forskersamfunnets bekymring kan både knyttes til kostnadsvekst ved åpen publisering som resultat av denne utviklingen og at veksten går på bekostning av kvalitet.
- Panelene vurderer det som en utfordring å evaluere enkelttidsskrifter når problemene som identifiseres ser ut til å ha sin rot i utgiverens publiseringsmodell.
- Som i Norge har Finland operert med et prinsipp om at tidsskriftene skulle vurderes uavhengig av utgiver. Etter et møte mellom styringsgruppen (publiseringsutvalget) og lederne i de ulike komiteene, besluttet publiseringsutvalget å endre dette prinsippet. I fremtiden skal komiteene også kunne nedgradere tidsskrifter til nivå 0 på bakgrunn av utgiverens publiseringsmodell. Samtidig kan komiteene gjøre unntak, når en publiseringskanal oppfyller kriteriene og kan anbefales uten videre reservasjon.
- På bakgrunn av dette vedtaket fikk alle komiteene mulighet til å evaluere tidsskriftene fra disse to utgiverne og foreslå hvilke av dem som skulle beholde nivå 1 status. Resultatet ble at 271 tidsskrifter ble nedgradert.

Hvordan utvikler norsk publisering seg hos disse to utgiverne?

NIFU har levert underlagsmaterialet til oss som viser hvor mange publikasjoner disse to utgiverne mottar fra norske forskere. Dette er rapporterte publikasjoner fra norske forskere i tidsskrifter som

Universitets- og høyskolerådet

publiserer åpent mot betaling. NIFU har dermed koblet NVI-data med tidsskrifter indeksert i DOAJ (Directory of open access journals). NIFU har tidligere dokumentert en kraftig vekst hos MDPI og Frontiers, men nå ser vi en nedadgående tendens for norske publikasjoner. Nedgangen så vi først hos MDPI etter at vi satt ned deres megatidsskrift Sustainability, men nå ser vi også en nedadgående tendens hos Frontiers.

Hvilke fagområder publiserer hos disse utgiverne?

Fagområde	Frontiers	MDPI
Humaniora	6	31
Samfunnsfag	161	155
Medisin og helsefag	473	397
Realfag og teknologi	269	815
Sum 2011-2023*	909	1 398

*Antall publikasjoner fra Norge i perioden 2011-2023

Det er relativt få publikasjoner i **humaniora**. Fagfeltet med flest publikasjoner hos MDPI er *teolog og religionsvitenskap* (23) og *tverrfaglig humanistisk forskning* (5) hos Frontiers. I **samfunnsfag** er det en del publikasjoner hos disse to. Størst hos MDPI blant samfunnsfagene er *pedagogikk og utdanning* (50) og størst hos Frontiers blant samfunnsfagene er *sosialforskning* (60). I **medisin og helsefag** er det et betydelig antall publikasjoner hos disse to. Størst hos Frontiers er *psykologi* (143) og størst hos MDPI er *biomedisin* (122). Merk at *biomedisin* representerer mange publikasjoner hos begge utgiverne. Flest antall publikasjoner hos disse to finner vi i **realfag og teknologi**. Størst hos begge utgiverne er *biovitenskap*, med 166 hos Frontiers og 195 hos MDPI.

Noen tidsskrifter med betydelig antall publikasjoner fra norske forskere:

- *Religions* (MDPI/teologi og religionsvitenskap)
- *Frontiers in Communications* (Frontiers/tverrfaglig humanistisk forskning)
- *Education Sciences* (MDPI/pedagogikk og utdanning)
- *Frontiers in education* (Frontiers/pedagogikk og utdanning)
- *Frontiers in public health* (Frontiers/sosialforskning)
- *Frontiers in psychology* (Frontiers/psykologi)
- *International journal of Molecular Sciences* (MDPI/biomedisin/nivå X)
- *Frontiers in Marine Sciences* (Frontiers/biomedisin)
- *Microorganisms* (MDPI/biomedisin)
- *Foods* (MDPI/biovitenskap/satt ned til nivå 0 etter innom X)
- *Cells* (MDPI/biovitenskap/satt ned til nivå 0 etter innom X)

Frontiers

I Kanalregisteret har vi registrert 142 tidsskrifter fra Frontiers. Av disse er:

- 12 tidsskrifter er på nivå 0
- 128 tidsskrifter er på nivå 1
- 2 tidsskrifter er på nivå 2:
 - *Frontiers in microbiology* (biomedisin)
 - *Frontiers in Plant Sciences* (biovitenskap)

MDPI

I Kanalregisteret har vi registrert 274 tidsskrifter fra MDPI:

Universitets- og høskolerådet

- 13 er på nivå 0
- 6 er på nivå x
- 258 på nivå 1
- Ingen på nivå 2

Fra diskusjonen i møtet

Generelt uttrykte flere sympati med den finske fremgangsmåten, men at ordningen med å vurdere enkelttidsskrifter står seg. Videre oppfølging ble diskutert under neste sak.

Vedtak

NPU tar saken til orientering

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr	Enhet
25/08	Det nasjonale publiseringsutvalget

Forslag til utvidede kriterier for nivå 1 fulgte som vedlegg til saken.

Retningslinjer for nivå 1 – behov for oppdatering:

Røkting av nivå 1 er en av NPU's viktigste oppgaver. Gode retningslinjer er en del av dette. I denne saken legges det først frem et konkret forslag til presisering av kriteriene. I tillegg drøfter vi deretter noen tilleggsmomenter som bør vurderes videre for en ytterligere oppdatering. Knyttet til drøftingen av disse tilleggsmomentene, ber vi om råd fra NPU om hvordan vi bør følge opp og eventuelt utrede disse momentene ytterligere.

Bakgrunn

HK-dir/Kanalregisteret opplever behov for å utvide kriteriene for nivå 1 og behov for å bedre beskrive kriteriene på nettsidene til Kanalregisteret. Det er flere grunner til dette:

- Mange av kriteriene i vedlagte forslag er punkter HK-dir allerede vurderer, men som ikke kommer frem på nettsiden som en del av de formelle kriteriene.
- HK-dir har identifisert punkter å avvise publiseringskanaler på, der publiseringskanalene oppfyller dagens kriterier til nivå 1, men som likevel ikke burde godkjennes.
- HK-dir synliggjør for brukerne av Kanalregisteret hva de kontrollerer når de vurderer nye forslag.
- Forslag til nye/utvidede kriterier kan hjelpe HK-dir til å sørge for bedre kvalitet i registrene.

HK-dir/Kanalregisteret har jobbet sammen med erih+ om å gå igjennom kriterier i andre lignende registre, som DOAJ, Cabells og Latindex. Internt har Kanalregisteret og erih+ hatt flere runder hvor forslag til nye/utvidede kriterier har blitt diskutert. Erih+ har diskutert sitt forslag til nye/utvidede kriterier med sin Advisory Group og sine nasjonale eksperter. Diskusjonene og tilbakemeldingene har også vært til nytte for Kanalregisteret. Erih+ har allerede tatt i bruk de nye kriteriene. Nye kriterier for Kanalregisteret har vært diskutert på flere vedtaksmøter for nivå 1, der Arbeidsutvalget har gitt sine tilbakemeldinger. Før Kanalregisteret ev. kan ta i bruk nye kriterier, må forslaget til nye/utvidede kriterier godkjennes av Det nasjonale publiseringsutvalget.

Lena-Cecilie Linge fra HK-dir/Kanalregisteret ga en kort innledning til saken i møtet.

Behov for en presisering i kriteriene

AU har mottatt en henvendelse fra sjefsredaktøren i [International Journal of Public Health](#), som utgis av Frontiers. Han henvender seg til oss for å problematisere utgivelsesmodellen til Lancet journalene (og Nature journalene), hvor redaktørene i tidsskriftene i stor grad er ansatt av forlaget som utgir dem. Dette mener han er en praksis som strider med ett av våre kriterier:

Editorial

- The publication channel must have an academic editorial board primarily consisting of researchers from universities, institutes or organizations that do research.

AU vurderer at denne praksis ikke er i strid med våre kriterier, gitt at alle disse kanalene også har redaksjonsråd bestående av forskere som er ansatt ved universiteter, forskningsinstitusjoner og organisasjoner som utfører forskning.

Ved gjennomgang av vedlagte dokument, under overskriften redaksjon, ser vi imidlertid at den engelske og norske beskrivelsen ikke er i overenstemmelse med hverandre. I den norske teksten står det følgende:

«Redaksjonen må i hovedsak bestå av forskere ansatt ved forskningsinstitusjoner/enheter som utfører forskning.»

Vi foreslår at denne teksten endres til:

«Publiseringskanalen må ha et akademisk redaksjonsråd som i all hovedsak består av forskere ansatt ved universiteter, forskningsinstitutt eller organisasjoner som utfører forskning»

Vurdering

Arbeidsutvalget foreslår at NPU godkjenner forslag til utvidede kriterier for nivå 1 med den presisering som foreslås over og at dette dokumentet kan legges ut på nettsidene til Kanalregisteret. Arbeidsutvalget ser også at det kan være behov for at dette dokumentet diskuteres i NPU med jevne mellomrom for revisjon, gitt at publiseringslandskapet er i kontinuerlig endring. Dette også med referanse til sakene som gjennomgås under.

Tilleggsmomenter som bør vurderes omtalt i en oppdatert versjon av kriteriene våre

1. Nye modeller for fagfelleevaluering - konflikt med gjeldende kriterier?

Tidsskriftet eLife ble omtalt i en [egen sak i Khrono](#) da Clarivate (web of science) besluttet å fjerne tidsskriftet fra databasen sin som følge av tidsskriftets nye modell for åpen fagfelleevaluering. Vi hadde eLife som sak i møtet 29. november 2024, se [sak 24/33](#). Vi fattet følgende vedtak:

NPU overlater til komiteen i biovitenskap å vurdere eLIFE i forbindelse med neste års nominering.

Universitets- og høyskolerådet

eLife er et nivå 2 tidsskrift på listen til *biovitenskap*. Sekretariatet kontaktet komiteen for å innhente råd i saken til sist møte og de uttrykte forsiktig skepsis til denne modellen.

Vedtaket vårt fra møte 29. november 2024 betyr i praksis at vi overlater til komiteen å vurdere nivået til tidsskriftet, som følge av tidsskriftets nye praksis. Samtidig vurderer vi at denne varianten av åpen fagfellevurdering utfordrer vår definisjon. I [vår definisjon](#) heter det at fagfellevurdering alltid skal skje før publisering.

Merk at det ikke er åpen fagfellevurdering som sådan som er utfordringen for Clarivate, men at eLife ikke lenger fatter endelig vedtak om *aksept* eller *avslag* av artikler etter fagfellevurdering. I kriteriene til Clarivate heter det at artikler som indekseres har «blitt validert gjennom fagfellevurdering».

Mange av tidsskriftene som praktiserer «preprint» og åpen fagfellevurdering, har samtidig en rutine for å publisere manus som er korrigert etter fagfellevurdering. **Open Science Europe** (ORE) formulerer dette slik:

«Articles that pass peer review are indexed in external databases such as PubMed, Scopus, and Google Scholar».

Spørsmålet vi stilte oss her er om ikke vi også har samme problem som WoS med modellen til eLife? Hvis norske forskere velger å publisere i eLife. Hvordan skal dette rapporteres? Det er også forventninger om å arkivere «akseptert versjon» i et vitenarkiv. Hvis vi ikke misforstår modellen til eLife, så vil det her aldri foreligge en akseptert versjon.

Så kom [denne oppdateringen](#) fra eLife:

«We are not changing our publishing model. But in order to best serve researchers and provide the broadest possible coverage for research published with eLife, we have made the decision to provide a partial feed of eLife articles to Web of Science in order to maintain authors' coverage in the index.

The partial feed will include Versions of Record (VORs) with [eLife Assessments](#) that note papers as "solid" or above when considering the strength of evidence. According to recent data, this means 93 % of eLife papers will continue to be indexed, while the remaining 7 % of "incomplete" and "inadequate" VORs will no longer be eligible for inclusion in Web of Science.

Dermed vurderer vi at publikasjonene som merkes med «solid» får dette stempelen av redaksjonen etter fagfellevurdering OG at det for disse produseres en «versjon of record» eller akseptert versjon som kan arkiveres i vitenarkiv og hvor man kan referere til publikasjonen på vanlig måte.

Hva med Scopus?

For Scopus ser dette litt anderledes ut. De ser ut til å ville flytte publikasjoner til preprint: "eLife will also move from the Scopus Journals Collection to the Scopus Preprints Collection." Vurderingen fra Cristin-sekretariatet er at dette kan påvirke sentralimport som mottar data fra Scopus og som legges inn i Cristin (og etter hvert NVA). Foreløpig er vi usikre på om metadata om "Solid" og "vor" medfølger i scopusdata som sendes til oss. Om ikke kan dette føre til mer manuelt arbeid i en tid der ambisjonen er å forenkle rapporteringsarbeidet.

Vurdering

Gitt justering av praksis er vurderingen fra sekretariatet at publikasjoner fra eLife fortsatt vil kunne rapporteres om de er merket med «Solid» og får en «VoR» som kan arkiveres. Sekretariatet vurderer at denne praksisen kan tolkes som innenfor vår definisjon, dvs. at en publikasjon merkes med «Solid» av tidsskriftets redaksjon ETTER fagfellevurdering og at det produseres en VoR av denne.

Utfordringene med Scopus-import må følges opp av Cristin. Vurdering av tidsskriftets nivå 2 status ligger hos komiteen for biovitenskap.

2. Behov for å justere vår definisjon på fagfellevurdering?

Saken over og justeringen Publication Forum i Finland (se sak 25/07) har gjort for sin tilsvarende definisjon har aktualisert ny gjennomgang av vår egen definisjon. I dag ser vår definisjon slik ut:

Fagfellevurdering

Når det gjelder HK-dirs register over vitenskapelige publiseringskanaler, har det nasjonale publiseringsutvalget utarbeidet følgende definisjon av fagfellevurdering til bruk i godkjente publiseringskanaler:

Fagfellevurdering skjer alltid før publisering.

Fagfellevurdering er en prosess som alltid finner sted før publisering av originale forskningsresultater.

Minst en fagfelle skal være uten bindinger til utgiveren eller forfatteren.

Et manuskript skal som minimum være vurdert av en ekspert innenfor fagfeltet som er uten bindinger til utgiveren eller forfatteren. Eksperten kan være kjent eller anonym.

Fagfellevurderingen skal forholde seg til vitenskapelig originalitet og kvalitet.

Vurdering av vitenskapelig originalitet skal inngå i den skriftlige bedømmelsen.

Institusjonene kan også se hen til denne definisjonen ved rapportering av den enkelte publikasjon.

Vurdering

Et vedvarende problem mange forskere opplever er at man daglig mottar e-post fra tidsskrifter med invitasjon om å delta som redaktør, redaksjonsmedlem, fagfelle eller om å bidra med publisering. Mange av disse henvendelsene bærer preg av at det ikke er kvalitetssikret før de går ut og vi er kjent med at enkelte tidsskrifter bruker kunstig intelligens til å identifisere aktuelle kandidater. Ved å legge inn et tillegg til dagens definisjon (ref sak 25/07 – Finland) som tydeliggjør at fagfeller skal være valgt ut/invitert av redaksjon/redaktør vil vi få et ekstra redskap til å adressere tidsskrifter som har en praksis med det mange opplever som spam eller tilfeldig utsendelse av e-post. En slik endring vil gi oss mulighet til å nedgradere tidsskrifter som har slik praksis.

NPU har tidligere diskutert en annen løsning på samme problem. At vi teknisk kunne legge til rette for at forskere kunne videresende useriøse e-poster og der vi kunne knytte denne aktiviteten til konkrete tidsskrifter. Dette forutsetter at vi omtaler slik aktivitet i våre kriterier. Tidsskrifter som representerte et visst volum av slike e-poster, kunne da tas ut av registeret med denne begrunnelsen. Denne løsningen vil kreve en teknisk oppdatering i Kanalregisteret og en organisering av arbeidet, som gjør at det vil være usikkert når vi vil kunne ta et slikt kriterium i bruk.

Universitets- og høyskolerådet

En justering av vår definisjon i tråd med Finlands oppdatering vil gjøre at vi kan ta spam-aktivitet med i vurderingene når det er aktuelt å nedgradere et tidsskrift. En slik endring vil ikke stå i veien for at vi ved senere korsvei også kan innføre systematisk rapportering av spam.

Mer krevende er det å vurdere definisjonen vår opp mot nye praksiser med åpen fagfellevurdering som eksempelet med eLife viser. Vi sier til slutt i vår definisjon at de kan se hen til denne definisjonen ved rapportering. Spørsmålet blir da om definisjonen utfordres av nye måter å praktisere fagfellevurdering?

Forslag til oppfølging

Arbeidsutvalget foreslår at vi legger frem forslag til en revisjon av definisjonen vår til neste møte, basert på diskusjonene i dette møtet.

3. Finlands nedgradering av tidsskrifter basert på publiseringsmodell

Her viser vi til orienteringssak 25/07. NPU har frem til nå lagt seg på en modell der vi behandler publiseringskanaler uavhengig av utgiver. Vi styrer etter et vedtak fattet av NPU fra 2019 (sak 19/42):

«NPU mener at tidsskrifter skal behandles individuelt ved vurdering til vårt register og ikke på basis av hvilket forlag som står som utgiver.»

Dette prinsippet ble sist diskutert da Morten Oksvold og Per Refseth henvendte seg til utvalget med forslag om å nedgradere alle tidsskriftene utgitt av forlaget Hindawi. Saken ble diskutert i utvalget 15. september 2023. Vurderingen i møtet var at vedtaket står seg godt, men at det kan vurderes unntakstilfeller. NPU ba sekretariatet legge frem saken på nytt i full bredde i et senere møte før vi eventuelt vurderte å endre dagens regel. Dette har ikke vært fulgt opp i 2024, da alle ressurser gikk med til utredningen av indikatoren, men saken blir igjen aktuell med saken fra Finland.

Spørsmål til diskusjon

Spørsmålet vi ønsker at utvalget skal diskutere er om det er aktuelt for Norge å følge Finlands beslutning om å kunne nedgradere tidsskrifter basert på utgivers utgivelsesmodell (operational model). Dette bryter med vedtaket fra 2019, men utvalget har tidligere vurdert at det kan være aktuelt i unntakstilfeller og ønsket spørsmålet utredet. Nå har vi fått en konkret beskrivelse fra Finland hvordan unntak kunne avgrenses.

4. Megatidsskrifter

I sak 24/33 fra møte i NPU 29. november 2024 ble det fattet følgende vedtak:

«NPU ønsker at AU forbereder en egen sak om megatidsskrifter og legger frem forslag til hvordan kriteriene våre skal forholde seg til slike tidsskrifter.»

Saken ble aktualisert da det har vært flere negative omtaler av tidsskrifter som mottar betydelig med publikasjoner fra norske forskere, hvor noen av dem inngår i kategorien Megatidsskrifter. Noen av de mest kjente megatidsskriftene er:

- IEEE Access (nivå 1, tverrfaglig teknologi)

Universitets- og høyskolerådet

- Nature Communications (nivå 2, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)
- Applied Sciences (nivå 0, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)
- Journal of clinical medicine (nivå 1, generell medisin)
- Sustainability (nivå 0, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)
- Scientific reports (nivå 1, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)
- Open Research Europe (nivå 1, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)
- Plos One (nivå 1, tverrfaglig naturvitenskap og medisin)

Et megatidsskrift kan defineres med følgende kjennetegn:

- Et tidsskrift som dekker flere fagfelt
- Et tidsskrift som aksepterer artikler som er teknisk og faglig tilfredsstillende og som ikke selekterer basert på viktighet eller kvalitet
- Et tidsskrift som finansieres med forfatterbetaling for å dekke utgifter til publisering

Mange (men ikke alle) av megatidsskriftene kjennetegnes også av:

- Rask fagfelleevaluering
- Store redaksjoner og redaksjonsråd som organiserer fagfelleevaluering
- Tilbyr tjenester der man kan gjenbruke grafikk, tabeller og data gjennom CC-lisenser.

Andre definisjoner:

Wikipedia

A **mega journal** (also **mega-journal** and **megajournal**) is a [peer-reviewed academic open access journal](#) designed to be much larger than a traditional journal by exercising low selectivity among accepted articles. It was pioneered by [PLOS ONE](#).^{[1][2]} This "very lucrative publishing model"^[2] was soon emulated by other publishers.

ChatGPT (når jeg spør):

"A *megajournal* is a type of scientific journal that focuses on publishing research across a wide array of disciplines, with a particular emphasis on quality and the rigor of the research methods, rather than the perceived significance or novelty of the findings. The key distinguishing feature of a megajournal is its broad scope and the inclusion of studies from multiple fields of science, without bias toward specific topics.

These journals typically have high-volume publication schedules and may be open access, ensuring research is easily accessible to the public. One well-known example is *PLOS ONE*, which publishes research across a wide range of subjects, as long as the methodology is sound, and the work is scientifically valid.

In summary, a megajournal values transparency and reproducibility in science, with less emphasis on the traditional impact factor-driven metrics used by more selective journals."

Vurdering

Det som går igjen i beskrivelsene av hva et megatidsskrift er gjerne at man ikke eller i liten grad avgrenser hvilke fagfelt som kan publisere. Det går også igjen at man gjerne publiserer forskningsresultater, så lenge de er tilfredsstillende (gode nok). Slike tidsskrifter er ikke opptatt av høy refusjonsprosent og konkurranse om å bli antatt.

Når slike tidsskrifter skal vurderes opp mot våre kriterier er det særlig to spørsmål som aktualiseres:

1. Oppfyller de våre kriterier til nivå 1?
2. Er de kandidater til nivå 2?

Noen av kanalene over er satt ned til nivå 0 etter en ordinær prosess innom nivå x. Andre vurderes som anerkjente tidsskrifter med tilfredsstillende rutiner. Det er vanskelig å se at vi på generelt grunnlag kan si at megatidsskrifter ikke skal kunne inkluderes i vårt nivå 1, om de ellers oppfyller våre kriterier.

Utfordringen blir straks større når vi vurderer slike tidsskrifter opp om kriterier til nivå 2:

1. oppfattes som de mest ledende i brede fagsammenhenger og utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere
2. til sammen utgir om lag en femtedel av fagets vitenskapelige publikasjoner

Det første kriteriet, at de oppfattes som de mest ledende og utgir de mest betydelige publikasjonene fra ulike lands forskere vil i noen grad være krevende for et megatidsskrift å oppfylle. Dette bør diskuteres av publiseringsutvalget.

Det andre kriteriet vil også medføre utfordringer, gitt at et megatidsskrift vil kunne ha så stor produksjon at det tar opp mye av plassen på nivå 2 og slik presser ut andre gode tidsskrifter.

En mulig løsning vil kunne være å innføre et kriterium som sa noe i retning av at som hovedregel vil ikke et megatidsskrift oppfylle kriteriene til nivå 2. En parallell kan være der i retningslinjene våre hvor vi omtaler tidsskrifter som i hovedsak publiserer oversiktsartikler:

«Publikasjonskanaler som i det vesentlige baserer seg på oversiktsartikler, vil vanligvis ikke kvalifisere for nivå 2.»

Spørsmål til diskusjon

Kan en tilsvarende formulering vurderes for megatidsskrifter?

5. Tidsskrifter som fjernes fra Directory of Open Access Journals (DOAJ)

Denne databasen har utviklet seg i en retning der de gradvis har stilt høyere krav for å bli indeksert. De har utviklet nye prinsipper «[Principles of transparency and best practice in scholarly publishing](#)», prinsipper de har samarbeidet med flere om å utvikle:

«The Committee on Publication Ethics (COPE), DOAJ, the Open Access Scholarly Publishing Association (OASPA), and the World Association of Medical Editors (WAME) are scholarly organizations that have collaborated to identify principles of transparency and best practice for scholarly publications.»

Universitets- og høyskolerådet

Tidligere har DOAJ operert med betegnelsen «*suspicion of editorial misconduct*», men har nå erstattet denne med sine nye prinsipper. Under det gamle regelverket til DOAJ hadde vi en rutine med å nulle tidsskrifter som var omfattet av denne mistanken, når mistanken kom i kombinasjon med at de ikke hadde nivå i nabolandene.

Etter at de nye prinsippene var innført har vi fått tilgang på lister over tidsskrifter som fjernes fra indeksen begrunnet med at prinsippene ikke er oppfylt (*Journals not adhering to Best practice*). Disse sakene har vært behandlet av arbeidsutvalget i møter med HK-dir/Kanalregisteret. Spørsmålet vi har stilt oss er hvordan vi skal forholde oss til deres ryddelister. Generelt vurderer vi at kriteriene deres er gode og langt på vei i tråd med våre. Samtidig er det flere av kriteriene som berører områder som ikke omtales direkte i våre kriterier. Eksempler på dette kan være spørsmål om copyright og lisenser. Problemet vårt er at vi ikke får tilgang til deres begrunnelse for å fjerne tidsskriftene, bare at de generelt ikke oppfyller kriteriene. Når disse sakene har vært diskutert har vi valgt å skille mellom kanaler som har norske publikasjoner og de som ikke har. Vi fattet følgende vedtak 18. oktober 2024:

Tidsskrifter som fjernes fra DOAJ med denne begrunnelsen og ikke har norske publikasjoner siste fem år settes ned til nivå 0.

Arbeidsutvalgets vurdering har vært at vi skal ha en lav terskel for å vurdere eventuelle klager på et slikt vedtak, om det skulle vise seg at tidsskriftene ikke kommer i konflikt med våre kriterier. Samtidig vurderer HK-dir/Kanalregisteret at vedtaket kan skape nye utfordringer. Noen av tidsskriftene uten norsk produksjon har mottatt flere norske manuskripter til vurdering, som senere er refusert. Dermed blir ikke informasjonen om «ingen norske publikasjoner» alltid en indikasjon på om kanalen er relevant for norske forskere eller ikke. Dette kan det føre til at mange vedtak senere må gjøres om, at man får mange henvendelser om å revurdere eller gjøre om på vedtak.

Kanaler med norske publikasjoner

Når det gjelder tidsskrifter som har norske publikasjoner ønsker vi å gå mer forsiktig frem og vi er litt usikre på hvordan disse skal behandles. Noe av utfordringen med DOAJs vedtak er at de ikke deler åpent med oss hva som er galt med tidsskriftene de fjerner. De sier ikke hvilke av deres prinsipper som er brutt av tidsskriftet. Vår praksis, når vi mottar bekymringer om et konkret tidsskrift hvor norske forsker har publisert, er å konferere med den aktuelle fagkomité. Det er vanskeligere å sende over saker til komiteene der vi ikke har mer informasjon om hva som er problemet. Alt vi vet er at disse tidsskriftene har feilet i å oppfylle at av DOAJs mange prinsipper. Arbeidsutvalget har vurdert at det kan være aktuelt å kontakte DOAJ for et møte, for å få nærmere innsyn, slik at vi får et bedre grunnlag til å vurdere hensiktsmessig oppfølging.

Fra diskusjonen i møtet

NPU støttet forslaget om å legge ut utvidede kriterier og prinsippet om at dette dokumentet kan legges frem på nytt hver gang det vil være behov for oppdatering. Tilsvarende mente utvalget at vi også burde se på vår definisjon av fagfelleevaluering for å kunne belyse de dimensjoner som fanges opp av Finlands definisjon. NPU ønsker ikke å følge Finland og deres modell for å luke ut gråsonetidsskrifter fra Frontiers og MDPI. Konklusjonen ble at vi ønsker å beholde grunnregelen, at enkelttidsskrifter vurderes uavhengig av utgiver. Men, vi deler Finlands bekymring for publiseringsmodellen de definerer for gråsonetidsskrifter og er enig om at en slik publiseringsmodell

skal kunne inkluderes som vurderingsmoment i kriteriene når det gjøres en samlet vurdering av kandidater til nivå x. Vårt budskap er at vi ønsker å skjerpe kravene til nivå 1 og en fremtidig justering av definisjonen på fagfellelvurdering kan bidra til ytterligere skjerping av disse kravene.

Vedtak

1. *NPU godkjenner forslaget til utvidede kriterier med den presisering som foreslås av AU og stiller seg bak forslaget fra om å legge disse ut på nettsidene. Arbeidsutvalget og HK-dir/Kanalregisteret kan samarbeide om å holde dette dokumentet oppdatert og legge det frem for NPU når det er aktuelt nye med oppdateringer.*
2. *NPU ber AU legge frem forslag til oppdatert versjon av vår definisjon av fagfellelvurdering i lys av diskusjonen i møtet.*
3. *NPU beslutter at publiseringsmodell inkluderes som vurderingsmoment i kriteriene når det gjøres en samlet vurdering av kandidater til nivå x.*
4. *NPU stiller seg bak forslaget om at megatidsskrifter som en hovedregel ikke vil kvalifisere for nivå 2. AU bes legge frem forslag til formulering til kriterier basert på diskusjonen i møtet.*
5. *NPU ber AU ta initiativ til et møte med DOAJ for å undersøke muligheten til å få innsyn i begrunnelser når de fjerner tidsskrifter fra sin indeks og legge frem saken på nytt etter dette. I mellomtiden støtter NPU løsningen med å fjerne tidsskrifter uten norske publikasjoner og avvente vurderingen av kanaler med norske publikasjoner.*

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/09 Det nasjonale publiseringsutvalget

Forlagsforhandlinger

Det vises til sak 24/32 fra møtet i NPU 29. november 2024 – Hvordan jobbe med kvalitet i arbeidet med forlagsforhandlinger? En orientering om arbeidet i forhandlingsrådet i SIKT.

Avtalene med de ulike forlagene gikk stort sett ut 2024 for å være koblet til regjeringens målsetning om at alle offentlig finansierte vitenskapelige artikler skulle være åpen tilgjengelige fra og med utløpet av 2024.

Nå er forhandlingsrådet godt i gang med å fremforhandle nye avtaler, både avtaler som tilbyr rabatt på publisering og avtaler som gir adgang til å lese og publisere. Oppdatert oversikt finnes her:

<https://www.openscience.no/publisering/avtaler-om-apen-publisering>

Forhandlingsrådet i SIKT har ikke kommet til enighet med Wiley, noe som betyr at norske forskere ikke får lesetilgang til tidsskriftene og at de ikke lenger har dekket APC til disse tidsskriftene (dvs. at det ikke er gitt at de kan eller vil betale for åpen publisering, men må bruke RRS e.l.). Les mer her:

<https://www.khrono.no/norge-ble-ikke-enig-med-storforlag-forskere-mister-1280-tidsskrifter/942247>

Maria-Carme Torras i Calvo er observatør i NPU og sitter i Forhandlingsrådet til SIKT. Hun ga en kort orientering i møtet. Det er oppnådd en prisreduksjon i avtalen med Elsevier og samtidig har man klart å beholde arkivrettighetene. Det er ikke oppnådd enighet med Wiley og deltakere fra tidligere avtale har mistet tilgang fra 1. januar 2025. Fra forhandlingsrådet i SIKT er det nå ønskelig at man står samlet og vi registrerer at Wiley tar kontakt med enkeltinstitusjoner for å forsøke å få til bilaterale avtaler.

Vedtak

NPU takker for orienteringen.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr **Enhet**
25/10 Det nasjonale publiseringsutvalget

Orienteringssaker

Årsrapport for 2024 fra Det nasjonale publiseringsutvalget

I mandatet til NPU heter det at:

«Utvalget rapporterer til HK-dir og skal årlig oversende en skriftlig rapport fra virksomheten. Rapporten skal gjøres tilgjengelig for alle gjennom nettsidene til HK-dir.»

Årsrapport for 2024 kan lese [her](#).

Ny arbeidsform i sekretariatet fra 2025

Det vises til sak 24/31 fra møtet i NPU 29. november 2024. Ny arbeidsform har nå trådt i kraft og innebærer følgende endringer fra tidligere:

1. Sekretariatet er styrket med utlån av en medarbeider fra Universitetet i Agder. Seniorrådgiver Øyvind Nystøl jobber 20 % stilling i vårsemesteret og i 40 % stilling i høstsemesteret med oppgaver i sekretariatet.
2. Det er inngått en avtale med NIFU om støtte til bruk av statistikk, data og analyse tilsvarende 1 månedsverk. En eventuell avtale om utredning av datagrunnlag og utvidelse til 25 %, ref. sak 25/05, vil være en tilleggsavtale.
3. Nestleder har gått inn og deltar sammen med sekretariatet i møtene med HK-dir om Kanalregisteret og nivå 1. Første møte ble avholdt 24. januar 2024

Vedtak

NPU tar sakene til orientering.

Saksbehandler	ArkivsakID
Vidar Røeggen	25/22

Saksnr	Enhet
25/10	Det nasjonale publiseringsutvalget

Eventuelt

Khrono har henvendt seg til sekretariatet for å høre hvordan utvalget stiller seg til deltakelse fra pressen. Arbeidsutvalget har diskutert saken og ble enige om at vi kunne dele sakspapirene med Khrono i forkant. Møtet vårt ble også omtalt i Khrono [her](#).

NPU er imidlertid skeptisk til at pressen skal delta i møtene våre, da dette vil legge en demper på viktige diskusjoner.

Vedtak

NPU støtter en praksis der sakspapirer kan deles med pressen, men ønsker at møtene skal være lukket.